

MOJMÍR STUPŇÁNEK – NÁBYTEK A INTERIÉRY

ÚTERÝ 23. 11. 2021, 9:00 – 12:00

**KLASTR ČESKÝCH NÁBYTKÁŘŮ, DRUŽSTVO
NÁRODNÍ CENTRUM NÁBYTKOVÉHO DESIGNU, O. P. S.
MĚSTO BYSTRICE POD HOSTÝNEM**

Konference věnovaná tvorbě brněnského architekta Mojžíra Stupňánka je dalším příspěvkem obecně prospěšné společnosti Národní centrum nábytkového designu ke zpracování problematiky nábytkové tvorby v českých zemích. Architektovo dílo mělo být představeno v rámci souborné výstavy, ta však v letošním roce nemohla být realizována. Stupňánkova tvorba je tedy připomenuta alespoň prostřednictvím virtuální výstavy.

Konference je poděkováním architektu Stupňánkovi za spolupráci při přípravě několika výstav a za pomoc při vyhledání a zpracování podkladů k činnosti Výzkumného a vývojového ústavu nábytkářského.

- **Úvodní slovo**

PhDr. Dagmar Koudelková (Masarykova univerzita, NCND)

- **Architekt Mojžír Stupňánek – nábytek a interiérová tvorba**

Mgr. Karolína Kouřilová (Masarykova univerzita)

Jméno Mojžír Stupňánek bývá nejčastěji skloňováno v souvislosti s vývojem klekaček a sedacího nábytku z vrstveného dřeva. Tento brněnský architekt a návrhář však v době svého působení jako konstruktér (1975–1976) ve Vývoji nábytkářského průmyslu a později jako návrhář nábytku (1983–1990) v již přejmenovaném Výzkumném a vývojovém ústavu nábytkářském pracoval na dalších významných úkolech. Od roku 1990 se zabýval řešením interiérů a atypického nábytku ve vlastním ateliéru I. N. D. Přednáška představí autora a jeho tvorbu s důrazem na méně známé či pozapomenuté návrhy nábytku a interiérové realizace.

- **Mojžír Stupňánek – „speciální“ úkoly**

PhDr. Dagmar Koudelková (Masarykova univerzita, NCND)

Mojžír Stupňánek je zástupcem mladší generace architektů zaměstnaných ve výzkumném a vývojovém ústavu v Brně. Na mnoha „speciálních“ úkolech pracoval společně s dalšími návrháři a konstruktéry, velmi si cenil spolupráce s akad. arch. Františkem Vránou. Významnou kapitolou jeho profesního úsilí je lamelový sedací nábytek, který navrhoval v rámci zadaných úkolů na základě pečlivých rešeršů a průzkumu zahraničního trhu. Některé modely byly určeny pro národní podnik TON Bystřice pod Hostýnem. Příspěvek je založen na průzkumu dobových materiálů z architektova osobního archivu.

- **Ergonomické sezení očima Mojžíra Stupňánka**

Ing. Helena Prokopová (Čech čalouníků a dekoratérů a truhlářů, z. s.)

Výzkumně vývojoví pracovníci oddělení „Vývoje výrobků“ a „Technologie“ Vývoje nábytkářského průmyslu (VNP), zřízeného k 1. 1. 1954 a v roce 1978 přejmenovaného na Výzkumný a vývojový ústav nábytkářský (VVÚN), se ergonomii výrobků a interiérů systematicky věnovali od roku 1958 a technologii tvarování dílců z masivního a vrstveného dřeva od vzniku VNP. Dílce z vrstveného dřeva se v šedesátých letech 20. století ve VNP uplatnily především v tvorbě lůžkového nábytku. Použitím ohýbaného vrstveného dřeva pro tvorbu sedacího nábytku se zabývali arch. Miroslav Navrátil, akad. arch. František Vrána a Mojžír Stupňánek, ten nejprve na pozici konstruktéra a po vystudování vysoké školy ve funkci výzkumně vývojového pracovníka. Nový způsob sezení na v Norsku vynalezené klekačce dal Ing. arch. Stupňánkovi nový impulz v tvorbě sedacího nábytku. Současně kromě klekaček použil vrstvené dřevo na odpočivných křeslech s podnožkami. Výrobky byly chráněny patenty a průmyslovými vzory, vysoce hodnoceny hodnotitelskými komisemi, ale

myšlení nákupčích obchodů s nábytkem se nedokázalo s novinkami ztotožnit, nové výrobky byly zamítány, takže se nemohly dostat do výroby a na tuzemský trh.

- **Klekačka – fenomén 80. let 20. století**

Ing. arch. Martin Kovařík, Ph.D. (Asociace architektonické a interiérové tvorby, z. s., designkitchen.cz)

Otázka zdravého sezení je diskutována bezúspěšně mnoho desetiletí. Objevily se a stále se objevují nové pohledy, které se snaží Homo sedens přesvědčit o své správnosti. Jedním z těchto fenoménů je klekačka, anglicky „kneeling sitting“. Klekačka se v Československu objevila v osmdesátých letech minulého století. Předcházely jí návrhy a realizace skandinávských autorů, kteří vycházeli z odborné spolupráce s lékaři. Jiný pohled na ergonomii sezení však nebyl úplnou novinkou. Vzpřímené sezení vycházející z „neutral body position“ má své kořeny v odpočinkových pozicích těla Asie, či sezení na koni. Především však vychází ze zákonů a vztahů fyziologie člověka. Historický vývoj sezení šel jiným směrem. Autor uvádí možné kořeny a prvotní úvahy až po současné modely. Pochopení vzpřímeného sezení souvisí i s dalšími ergonomickými a fyziologickými aspekty.

- **Ohlédnutí za prací ve Výzkumném a vývojovém ústavu nábytkářském**

doc. Ing. arch. Boris Hála, Ph.D. (Mendelova univerzita v Brně)

Ve Výzkumném a vývojovém ústavu nábytkářském byla tvorba nového designu nábytku zásadní náplní práce řady osobností; v osmdesátých letech minulého století k nim patřili arch. Pavel Hráček, Ing. arch. Dušana Hráčková, arch. Zdena Maňáková, akad. soch. Zdeněk Richter, Ing. arch. Aleš Sedlák, Ing. arch. Mojmír Stupňánek, akad. arch. František Vrána a někteří další. Důležitá část tvůrčí a kreativní činnosti vývojových pracovníků spočívala v tvorbě nového designu nábytku a nábytkových souborů. Vznikaly nové výrobky, modely, prototypy, alternativy konstrukčních řešení a varianty materiálových, barevných řešení, povrchových úprav a technologických novinek. A to v řádu několika desítek ročně – nových, originálních a na svoji dobu pokrokových a mezi odborníky vysoce ceněných designů. Nové výrobky ohodnotila komise, vystavily se na výstavách, dostaly cenu a – velmi často v klidu zmizely v propadlišti dějin. Přednáška se zaměří na zmiňovaný ústav a jeho činnost v osmdesátých letech 20. století, na problematiku „odbytování“ a postavení designéra jako vývojového pracovníka s důrazem na práci Mojmíra Stupňánka a tehdejšího autorského kolektivu.

- **Lamelový nábytek – současnost a budoucnost**

MgA. Sabina Stržíňková (Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně)

Prezentace se věnuje počátkům lamelového nábytku a jeho výrobě ve finském Arteku roku 1936 a tehdejším pokusům najít unikátní technologii, která kombinuje řezání a napařování březového dřeva a která je díky své nadčasovosti používána i v současné době. Příspěvek si všímá, jak probíhala výroba v minulosti a jaké výrobní postupy fungují dnes. Druhá část prezentace se zaměřuje na současnou nábytkovou produkci a využití nových, alternativních a zcela odlišných materiálů, které by mohly sloužit jako náhrada klasické lamely a pokouší se zodpovědět otázku, jakou roli sehraje lamela a lamelový nábytek v budoucnosti.

- **Spolužák Mojmír Stupňánek: studentská léta na brněnské Škole uměleckých řemesel**

doc. Ferdinand Chrenka, akad. soch. (Vysoká škola výtvarných umění v Bratislavě)

Brněnská Škola uměleckých řemesel bývá spojována s mnoha významnými osobnostmi z řad studentů i pedagogů; mezi pedagogy vynikal nedoceněný a dnes takřka zapomenutý J. A. Šálek, jehož ateliérem prošel i Mojmír Stupňánek. Přednáška je ohlédnutím za studentskými léty strávenými společně se spolužákem Mojmírem v lavicích této významné střední školy. Připomene některé z pedagogů, kteří zde v daném období působili a formovali kolektiv mladých tvůrců, a také význam slavné brněnské ŠUR v kontextu českých i slovenských škol.

JAK SE ZÚČASTNIT: [HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=I49VF2SHODS](https://www.youtube.com/watch?v=I49VF2SHODS)

**MUNI
ARTS** Ústav
hudební
vědy

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

 EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Podnikání
a inovace pro konkurenceschopnost

AIT

KONFERENCE SE KONÁ ZA PODPORY MĚSTA BYSTRICE POD HOSTÝNEM